

Polecenia podsumowujące

1. Omów główne założenia konserwatyzmu i liberalizmu.
2. Scharakteryzuj idee odwołujące się do kwestii robotniczych oraz wskaż podobieństwa i różnice między nimi.
3. Przedstaw głównych twórców epoki romantyzmu.

Nowe idee społeczno-polityczne w pierwszej połowie XIX w.

Ideologia	Przedstawiciele	Główne postulaty
Konserwatyzm	Joseph de Maistre, Edmund Burke, Adam Jerzy Czartoryski, François René de Chateaubriand	potępienie rewolucji, ewolucyjny rozwój społeczeństw, silne i scentralizowane monarchie, zachowanie tradycyjnych wartości, władza w rękach monarchy oraz wykształconych i zamożnych elit
Liberalizm	Benjamin Constant, Alexis de Tocqueville, David Ricardo, John Stuart Mill	wolność jednostki jako podstawowa wartość, lud (naród) mający prawo wyboru władzy w państwie, monarchia konstytucyjna z trójpodziałem władzy, równość wszystkich wobec prawa, wolność wyznania i sumienia
Socjalizm	Claude Henri Saint-Simon, Charles Fourier, Robert Owen, Louis Auguste Blanqui	poprawa sytuacji robotników, zakładanie wspólnot robotniczych, zerwanie z tradycyjnym modelem społecznym, m.in. wspólne wychowywanie dzieci, wspólna własność, przemiany i poprawa bytu robotników przeprowadzone pokojowo (wyjątek – Blanqui)
Anarchizm	Pierre Joseph Proudhon	likwidacja państwa jako instytucji stosującej przemoc i przymus wobec ludzi, problemy rozwiązywane przez samorządy i wspólnoty sąsiedzkie, brak policji, wojska i pieniędzy, równouprawnienie płci, wyeliminowanie religii z życia społecznego
Komunizm	Karol Marks, Fryderyk Engels	poprawa sytuacji bytowej robotników przez powszechną rewolucję społeczną, obalenie państwa klas posiadających, upaństwowienie gospodarki, związki wyznaniowe poddane kontroli państwa

Kultura końca XVIII i pierwszej połowy XIX w.

Klasycyzm (neoklasycyzm)

- główne założenia: odwołanie się do kultury antycznej, harmonia, ład i powściągliwość

- przedstawiciele

malarstwo – Jacques-Louis David, Jean-Auguste-Dominique Ingres

rzeźba – Bertel Thorvaldsen, Antonio Canova

muzyka – Wolfgang Amadeusz Mozart

Romantyzm

- główne założenia: przeciwieństwo klasycyzmu, uczuciowość, wrażliwość, akcentowanie irracjonalności, własnych emocji i uczuć, obecność zjawisk nadprzyrodzonych w sztuce i literaturze

- przedstawiciele

literatura – Friedrich Schiller, Johann Wolfgang Goethe, Wiktor Hugo, Adam Mickiewicz, Juliusz Słowacki, Aleksander Puszkina, Sándor Petőfi, Hans Christian Andersen, Edgar Allan Poe, James Fenimore Cooper

muzyka – Ludwig van Beethoven, Fryderyk Chopin, Ferenc Liszt, Robert Schumann, Johann Strauss, Johannes Brahms,

Felix Mendelssohn-Bartholdy, Hector Berlioz, Giuseppe Verdi, Gioacchino Rossini, Niccolò Paganini

malarstwo – Eugène Delacroix, Francisco Goya

Rozwój mecenatu mieszczańskiego wynikający z pozycji tej grupy w życiu społecznym.

Popularność sztuki użytkowej. Rozwój stylu biedermeier.

Polecane publikacje

E. Hobsbawm, *Wiek rewolucji. 1789–1848*, tłum. M. Starnawski, K. Gawlicz, Warszawa: Wyd. Krytyki Politycznej, 2013.

T. Merta, *Nieodzwonność konserwatyzmu. Pisma wybrane*, wybór tekstów i wstęp T. Stefanek, Warszawa: Muzeum Historii Polski, 2011.

F. Wheen, *Karol Marks. Biografia*, przeł. D. Cieśla, Warszawa: Wyd. W.A.B., 2005.

